

Základní údaje

Islámská republika Írán vznikla v roce 1979 po svržení vládnoucí autokratické monarchie. Revoluce přeměnila Írán v konzervativní teokratický stát a ukončila politické a kulturní vztahy s Evropou i USA.

Írán je islámskou republikou, v jejímž čele je prezident volený na 4 roky (Hasan Rúhání).

S rozlohou přesahující 1,6 mil. km² je Írán osmnáctou největší zemí světa. Írán sousedí na severu s Tureckem, Arménií, Ázerbájdžánem a Turkmenistánem, na východě s Afghánistánem a Pákistánem a na západu s Irákem. Ze severu a z jihu je Írán omýván Kaspickým mořem a Perským zálivem. Celková délka hranic je 5 894 km.

Struktura zahraničního obchodu

Hlavním vývozním artiklem Íránu je ropa, chemické a petrochemické produkty, ovoce, oříšky a koberce. Vyváží se především do Číny (42 %), Indie (17 %) a Turecka (15 %). Dováží se hlavně průmyslové výrobky, kapitálové zboží, potraviny a spotřební zboží. Nejvýznamějšími dovozními partnery jsou Čína (42 %), Indie (8 %) a Jižní Korea (7,5 %).

Makroekonomický výhled

V posledních letech se íránské ekonomice zejména díky mezinárodní situaci příliš nedařilo. Po prvních úspěšných jednáních o ukončení sankcí z listopadu 2013 se podařilo vyrůst o 3 %, ale později se ukázalo, že se jednalo o příliš předčasný optimismus. V uplynulém roce ekonomika nadále stagnovala. Nicméně s definitivním opuštěním sankcí Mezinárodní měnový fond očekává, že se íránská ekonomika pozvedne a velmi dynamicky poroste tempem vyšším než 4 % ročně. Za růstem budou stát investice do technologií a větší spotřeba, která bude také důsledkem ukončení sankčního programu.

Veřejné finance v Íránu nejsou výrazným problémem už díky tomu, že půjčování na finančních trzích bylo ještě nedávno pro íránskou vládu komplikované. Veřejný dluh představuje méně než 15 % tamního HDP.

Trh práce

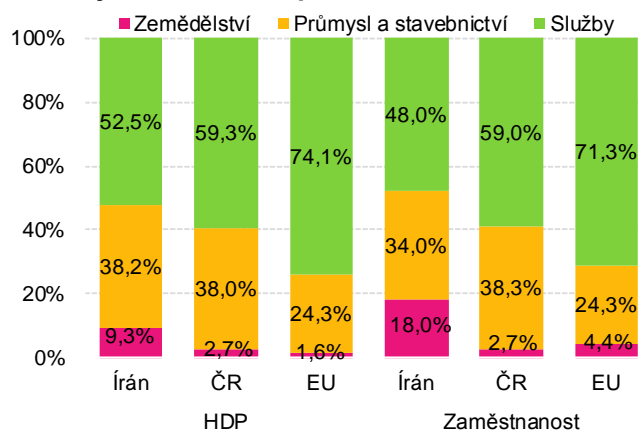
Výše míry nezaměstnanosti se v Íránu pohybuje tak trochu jako na houpačce. V roce 2010 (respektive 1389 dle íránského letopočtu) byla míra nezaměstnanosti 13,5 % poté, co vzrostla z 10,4 % v roce 2008, aby opět klesla na 10,4 % v roce 2013, kdy se znovu vrátila na růstovou trajektorii. Pro roky 2016 a 2017 se míra nezaměstnanosti odhaduje mírně nad 12 %. Minimální mzda v Íránu byla pro rok 2016/2017 stanovena na 7 836 675 riálu (zhruba 238 eur), což oproti předchozímu roku představuje 10% navýšení.

Základy pracovního práva

Pracovní smlouvu je možné uzavřít písemně i ústně na dobu určitou i neurčitou. Zkušební doba může trvat maximálně jeden měsíc pro nekvalifikované a méně kvalifikované zaměstnance a tři měsíce pro kvalifikované a specializované

Oficiální název	Islámská republika Írán (Džomhúrí-je eslámí-je Írán)
Počet obyvatel	81 824 270 (2015)
Rozloha	1 648 195 km ²
Měna	Íránský riál (IRR)
Etnické složení	Peršané 61 %, Ázerbájdžánci 16 %, Kurdové 10 %, ostatní 13 %

Sektory národního hospodářství

Zdroj: World Bank; data za rok 2014

Makro ukazatele	2014/15	2015/16 ^e	2016/17 ^e
Růst HDP (%)	3,0	0,0	4,3
Míra nezaměstnanosti (%)	10,6	11,9	12,5
Inflace (%)	15,5	15,1	11,5
Běžný účet PB (% HDP)	4,1	1,3	2,1
Deficit veřejných rozpočtů (% HDP)	-1,2	-2,5	-1,3

Zdroj: MMF, fiskální rok v Íránu končí 20. března; ^e výhled

Ukazatele trhu práce	
Míra nezaměstnanosti (březen 2016)	11,9 %
Minimální měsíční mzda	790,7 EUR

zaměstnanec. Podání výpovědi zaměstnancem musí být písemné s jednoměsíční výpovědní lhůtou. Pracovní týden trvá 44 hodin od soboty do středy a ve čtvrtek je zvykem pracovat půl dne. Práce v pátek je ohodnocena jako práce přesčas (40% příplatek). Zaměstnanci mají právo na 4 týdny dovolené ročně. Zaměstnanec má nárok na odstupné tehdy, pokud je zaměstnán po dobu alespoň jednoho roku. Výše odstupného se liší podle druhu výpovědi a počtu odpracovaných let.

Základy obchodního práva

Íránský obchodní zákoník rozlišuje mezi 7 druhů společností, přičemž pro zahraniční podnikatele jsou relevantní zejména akciová společnost soukromá i veřejná a společnost s ručením omezením.

Hlavní rozdíl, mezi soukromou a veřejnou akciovou společností je v tom, že u veřejné mohou být akcie a dluhopisy veřejně nabízeny k prodeji, zatímco u soukromých ne. Veřejnou může založit 5 akcionářů, soukromou 3.

Průzkum Světové banky udává, že proces založení společnosti v Íránu je lepší, než v ČR. Trvá 15 dní a stojí cca 78 tisíc korun. Konkrétní náklady se liší podle formy podnikání, velikosti společnosti a počtu emitovaných akcií.

Právní forma	Minimální kapitál
Společnost s ručením omezeným	1 000 000 IRR (cca 30 EUR)
Soukromá akciová společnost	1 000 000 IRR (cca 30 EUR)
Veřejná akciová společnost	5 000 000 IRR (cca 150 EUR)

Hlavní daně a vedlejší náklady práce

Sazba daně z příjmů právnických osob činí 25 %. Příjmy fyzických osob se dělí na dva druhy (podle druhu příjmu) a oba podléhají progresivnímu zdanění. Příjmy z podnikání se daní dle výše příjmu mezi 15 – 35 % zatímco příjmy ze zaměstnání se daní 0 – 20 %. Celkové příspěvky na sociální a zdravotní zabezpečení v Íránu tvoří 30 % zaměstnancovy mzdy - 23 % platí zaměstnavatel a 7 % zaměstnanec.

Základní sazba DPH je 9 %, spotřební daně jsou uvaleny na cigarety a tabákové produkty (12 %), plyn a letadlové palivo 20 %).

Daň/odvod	Sazba
Korporátní daň	25 %
Sazby daně z příjmu fyzických osob (podnikatelé)	15 / 20 / 25 / 30 / 35 %
Sazby daně z příjmu fyzických osob (zaměstnanci)	0 / 10 / 20 %
DPH (základní sazba)	9 %
Sociální a zdravotní pojištění - zaměstnanec	7 %
Sociální a zdravotní pojištění - zaměstnavatel	23 %

Energetika

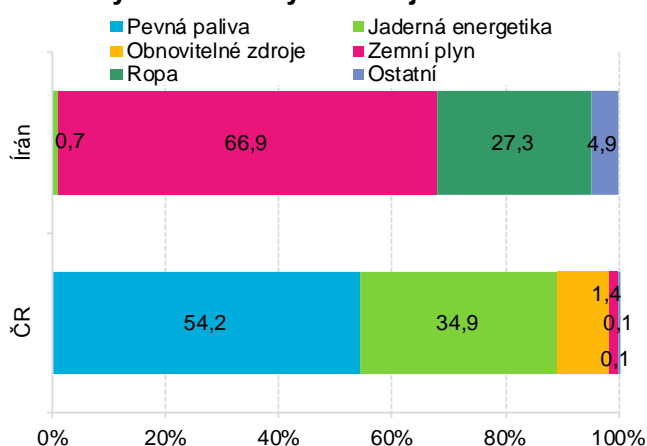
Energetický mix v Íránu se velmi výrazně liší od toho v tuzemsku. Mezi zdroji pro výrobu elektrické energie dominuje v Íránu zemní plyn, který pokrývá energetické požadavky země ze dvou třetin (v ČR pouze 1,4 %). Přes čtvrtinu produkce tvoří ropa.

Energetický trh je v Íránu centralizován, vláda vlastní veškeré ropné rezervy. Ceny elektřiny jsou silně dotovány (okolo 12 % HDP). Plošně stanovená cena elektřiny byla v po reformě v roce 2010 zvýšena z 2,2 eurocentů za kWh na 6 eurocentů. Tou dobou byla průměrná cena v EU-28 10,7 eurocentů za kWh. Zemní plyn je na tom obdobně, po reformě z roku 2010 stoupla jeho cena z 7,5 eurocentů na 27 eurocentů za kubický metr.

Investiční pobídky

Také v Íránu se o pozornost zahraničních investorů bojuje prostřednictvím systému investičních pobídek. Ty mají podobu daňových nástrojů (osvobození od daně 50-100 % dle sektoru ekonomiky) nebo odpočitatelných nákladů. Dále zde existují volné obchodně průmyslové zóny a speciální ekonomické zóny, ve kterých platí zvláštní finanční a bankovní regulace včetně garancí a stimulů, např. osvobození od daně po dobu 20 let, 100% zahraniční vlastnictví, právní záruky a ochrana zahraničních investic nebo zjednodušená regulace zaměstnanosti či sociálního zabezpečení.

Hrubá výroba elektřiny dle zdroje

Zdroj: World Bank; data za rok 2012